

20/2018. sz. hitelintézeti körlevél

Felügyeleti és Engedélyezési Szakterület

Ügyintéző: Dömötör András

Tel. +36 1 202 3777/1239

2018. augusztus 30.

Szövetkezeti Hitelintézeti Vezető részére

Tárgy: Kislétszámú fiókok kockázataival kapcsolatos felmérés eredménye

Tisztelt Hitelintézeti Vezető!

Az Integrációs Szervezet a 13/2018. számú SZHISZ körlevéllel az Integrációban fellelhető kislétszámú fiókok működésével kapcsolatos belső kockázatok azonosításának pontosítását célzó felmérés elvégzéséről intézkedett. A kezdeményezett felmérés kérdőíven alapult, amelyre a tagintézmények egy kivétellel a megadott határidőben megküldték válaszaikat. A válaszok alapján a Felügyeleti és Engedélyezési Szakterület – a „fraud” tevékenység csökkentésének szándékával – elvégezve a kis létszámú fiókok működésével kapcsolatos belső kockázatok azonosításának pontosítását, a felmérés során keletkezett információkat az Integráció biztonságosabb működésének elősegítése céljából jelen dokumentumban foglalta össze és hozza az integrációs intézmények tudomására.

A kislétszámú fiókok a felmérésben részt vett szövetkezeti hitelintézetek teljes fiókállományának 64%-át teszik ki. Több intézménynél egyáltalán nincsenek egy fős fiókok, egyébiránt pedig az ilyen fiókok a teljes állomány 7 %-át alkotják. A termékkört tekintve jellemzően aktív és passzív oldali terméket egyaránt kínálnak a fiókok, továbbá részjegyekkel kapcsolatos ügyintézés (ki- és befizetések) is végeznek a legtöbb helyen. Kizárólag megtakarítási jellegű termékekkel (betétek, befektetések) mindössze kettő fiók foglalkozik. Okmányos betéti termékek mindenhol vannak, öt intézmény azonban az ilyen termékek forgalmazását megszüntette.

A kis létszámú fiókok működése részben sajátos, sok helyen részleges nyitvatartással működnek. A dolgozók helyettesítését távollétük alatt általában változó személyekkel, más fiókban dolgozó munkatársakkal oldják meg. A hitelek engedélyezésének folyamatát tekintve megállapítható, hogy a fiókokban sok helyen nincs önálló döntési jogkörük a munkatársaknak, ahol van, ott általában 1 M Ft az engedélyezési összeghatár. A lakossági hiteleknél jellemzően 1, ill. 2 M Ft feletti összegnél, vállalati hiteleknél (ahol a válaszok erre kitértek) összeghatárra tekintet nélkül átadásra kerülnek az ügyletek a kockázatkezelés részére.

A belső csalások kockázatainak csökkentésére alkalmazott ellenőrzések körében csaknem az összes válaszadó szövetkezeti hitelintézetenél megvalósul a folyamatba épített ellenőrzés a betéteket és a részjegyeket érintően, a hiteleknél ez a fajta ellenőrzés egységes gyakorlat. A betéti termékeknel az ellenőrzést az esetek többségében (12 szövetkezeti hitelintézetenél) azonos fiókban dolgozó munkatárs végzi, két szövetkezeti hitelintézetenél pedig másik fiókban dolgozó munkatárs. Egy takarékszövetkezet kifejtette, hogy a betéti termékek értékesítésének folyamata az informatikai rendszerben erősen támogatott (termékválasztás, számlafedezet-ellenőrzés, adatok kitöltése), ezért a folyamatba épített ellenőrzést az ügyintéző és az ügyfél végzi együttesen – illetve, bizonyos tevékenységek intézményük hálózatában központosítottan kerülnek lebonyolításra (átutalási megbízások rögzítése, bankkártya rögzítés), s ezen folyamatok esetében az ellenőrzés a központban a négy szem elvének érvényesülése mellett biztosított, amely eljárást nem tekintünk megbízhatónak.

A betéteknél a folyamatba épített ellenőrzés egyidejűleg zajlik, egy intézménynél utólagos módon történik.

A hite ellenőrzést jellemzően azonos fiókban dolgozó munkatárs, vagy központi dolgozó végzi; másik fiókban dolgozó munkatárs részvételét ebben a feladatban egyszemélyes fiókok esetén jelölték meg. Az egyes hitelintézetekben az ellenőrzés termékenként és értékhatáronként eltérően valósulhat meg. Mindenhol egyidejű ellenőrzés történik, kivéve egy intézménynél, ahol utólagos.

A szövetkezeti hitelintézetek többségében központilag küldik ki az egyenlegközlőket, három szövetkezeti hitelintézetnél központilag és kirendeltségi szinten is. A kirendeltségi kiküldés a betéti okiratok egyenlegközlőit érinti. A kiküldés sehol nem tértivevényes formában történik, azonban legtöbb esetben a nyilatkozatok szerint figyelmet fordítanak az át nem vett egyenlegközlők mögötti állományok átvizsgálására.

Vezetői ellenőrzés minden egységnél történik, jellemzően helyszíni ellenőrzés keretében. Egy intézménynél helyszíni és helyszínen kívüli ellenőrzés egyaránt megvalósul, egy esetben helyszínen kívüli formában történik az ellenőrzés. Két szövetkezeti hitelintézet azt jelölte meg, hogy nem minden esetben dokumentált a vezetői ellenőrzés.

A belső ellenőrzés vizsgálatainak gyakorisága jelentős szóródást mutat: a válaszadó intézmények 27 %-ánál évente, 53 %-ánál féléves gyakorisággal, 13 %-ában negyedéves, 7%-ban havi gyakorisággal végeznek belső ellenőri vizsgálatokat a kis létszámú fiókokban. Nyolc intézménynél (mely a válaszadók 53%-át jelenti) történt felügyelőbizottsági ellenőrzés az elmúlt két évben. A külsős (MNB, integrációs) nem fogyasztóvédelmi témában indított vizsgálatok előírásai az intézmények által teljesítésre kerültek.

Hat intézménynél, azaz a válaszadók 40 %-ánál tártak fel belső csalást az elmúlt két évben, az okozott kár mértéke összesítve mintegy 481,346 M Ft. Az ügyek státuszáról az intézmények részletesen beszámoltak. Belső csalással összefüggő panaszt öt szövetkezeti hitelintézetnél jeleztek az ügyfelek (összesen 8 esetben).

A nemrégiben egyesült szövetkezeti hitelintézeteknél általános az átvevő hitelintézetek folyamatainak kiterjesztése az átvett egységekre, és jellemző a vezetői ellenőrzések gyakorlatának egységesítése is. Ezen túlmenően különböző, ide sorolható (belső csalás elkerülését célzó) belső ellenőri vizsgálatok is lefolytatásra kerültek.

Az egyesülésekkel kapcsolatban minden termékre, minden szövetkezeti hitelintézetnél megtörtént a fiókállományok egyeztetése. Az intézmények jellemzően belső ellenőri vizsgálatokat is végeztek a beolvadó fiók adatállományának egyezőségét illetően, azt azonban nem minden esetben a belső ellenőrzés személyesen, hanem annak irányításával a fiók maga végezte. Kilenc intézménynél nem történt meg a részjegyállomány egyeztetése a részjegytulajdonosokkal.

A felmérés alapján jelen körlevéllel **általánosságban** felhívjuk a szövetkezeti hitelintézetek figyelmét a kislétszámú fiókok működése megfelelő belső szabályozásának kialakítására és annak betartására/betartatására, a „négy szem” elvének folyamatos alkalmazására, a vezetői ellenőrzés fontosságára, és a rendszeres rovincsolás szükségességére. Az általánosan ajánlottakon túl **konkrétan** az alábbiakat fogalmazzuk meg:

- 1) Az okmányos betéti termékek tárgykörében szükségesnek tartjuk a Takarékbank Zrt. által az 565/2016. számú körlevélben megfogalmazott, elvárt intézkedések igazolható elvégzését a szövetkezeti hitelintézetek részéről. Javasoljuk, hogy a hivatkozott körlevélben megfogalmazott tapasztalatokat, elveket minden új belépő kollégával – dokumentáltan - ismertessék meg, s ezt a gyakorlatot folyamatosan tartsák be.

- 2) Felhívjuk a figyelmet a hite ellenőrzés folyamatának és egyidejűségének fontosságára, a gyakorlat felülvizsgálatára, szükséges esetben a szabályoknak megfelelő módosítására. Javasoljuk a betéti termékek körében a folyamatba épített ellenőrzések fogalmának tisztázását, függetlenítését az informatikailag szabályozott feladatoktól.
- 3) Nyomatékosan javasoljuk a szövetkezeti hitelintézetek számára a vezetői ellenőrzés folyamatának és gyakoriságának felülvizsgálatát annak minél szorosabbra vonását.
- 4) Szükséges esetekben a belső ellenőrzés által végzett átfogó ellenőrzések gyakoriságát növeljék, mivel a jelenlegi esetenként akár 5 éves előírás jelentős kockázatot hordoz a belső csalások és az előírások be nem tartásának feltárása során.
- 5) Törekedjenek arra, hogy mindig változó személyekkel oldják meg a távollévő dolgozók helyettesítését, illetve a két hét egybefüggő szabadság kivétele minden munkatárs számára előírt és egyben biztosított legyen.
- 6) Minden szövetkezeti hitelintézet alakítson ki gyakorlatot az át nem vett egyenlegközlők mögötti állományok szűrőpróbaszerű ellenőrzésére.
- 7) Javasoljuk a takarékszövetkezetek részére a részjegyállományok rendszeres időszakonkénti és bizonylatolt egyeztetését a részjegytulajdonosokkal.

A felmérésben résztvevő szövetkezeti hitelintézeteknek köszönjük a válaszadást és kérjük a jelen körlevélben foglaltak figyelembevételét a működés során.

Együttműködését megköszönve, üdvözlettel:

dr. Tajthy Attila
elnök-ügyvezető

Szövetkezeti Hitelintézetek Integrációs Szervezete

